

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitate, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

LXXVI. An sub eadem prohibitionē comprehendantur etiam mulieres, quæ
nullius facultatis prætextu ingredieuntur? Vbi etiam de Religiosis mulieres
sic ingredientēs admittentibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

DVBITATIO LXXVI.

An sub eadem prohibitione comprehendantur etiam mulieres, quæ nullius facultatis prætextu ingrediuntur? Vbi etiam de Religiosis mulieres sic ingredientibus admittentibus?

SUMMARIUM.

1. *Mulieres, quæ nullius facultatis prætextu ingrediuntur, & Religiosi Mulieres sic ingredientibus admittentes ex non omnino improbabili sententia non comprehenduntur in dicta prohibitione.*
2. *Certum non est dicere talem mulierum in Monasterium virosum ingressum, & admissionem esse sub peccato mortali, & excommunicationis censura prohibita.*
3. *Lex pœnalis non debet extendi à casu expresso ad alium non expressum, præsertim diuersum.*
4. *Declaratio Pij V. quod comprehendat mulieres, dicitur non constare authenticè, & sacra Pœnitentia sequitur opinionem oppositam satis probabilem, & forsân probabiliorem, non tamen certam.*
5. *Lex nulla generalis in communi iure Pontificio, nec in aliis Pontificum decretis inuenitur, quæ prohibeat ingressum mulierum in virosum Monasteria sub mortali, neque ex natura rei in hoc actu per se est intrinseca malitia.*
6. *Statuta peculiaria ipsarum Religionum plerumque inueniunt, ut ad interiores Domus intra Monasterij claustra mulieres non admittantur; quamvis non semper obligent sub mortali.*
7. *Mulieres licet non sub privilegij prætextu, sed ex conscientia erronea ingredientibus peccant, non tamen contrahunt censuras.*
8. *Conscientia intrinseca potest operanti imponere peccatum, cum illa sit regula actionum ipsius operantis; non tamen potest imponere censuram.*
9. *Censura ut locum habeat debet habere suum Auctorem, quod non contingit in habente conscientiam erroneam.*
10. *Mulieres ingredientibus virosum Monasteria dato quod contrahant excommunicationem, à quoniam ea lata sit.*
11. *Mulieres ingredientibus excusantur ab incurrenda censura motus Pij V. si bona fide, seu ex ignorantia culpabiliter crassa, & supina, quin & forsân etiam affectata ingredientur.*

RESPONDETUR, ex non omnino improbabili sententia quorundam negatiuè; ita ut saltem non sit dicendum, esse certum, talem mulierum in Monasteria virosum ingressum, & admissionem esse sub peccato mortali & excommunicationis censura prohibita. Ratio est quia licet allegari soleat ad hoc probandum Motus dictus Pij V. qui incipit: *Regularium personarum*, & Motus Gregorij XIII. qui incipit: *vbi gratia*; est tamen aliquo modo probabile, non fuisse ibi mentem horum Pontificum (vti sentiunt Rodrig. tom. 1. q. 9. Regul. q. 48. art. 2. Suar. tom. 5. de censur. disp. 22. sect. 6. num. 11. & tom. 4. de relig. lib. 1. cap. 7. num. 8. Philiaich. tom. 1. part. 1. lib. 3. cap. 30.) nouo iure condito ingressum Mulierum in Monasteria virosum prohibere, sed solam paci, & quieti Religiosorum prospicere, ad quorum Monasteria tam Moniales, quam laicæ mulieres (vt Comitissæ, Marchionissæ, Ducissæ, &c.) prætextu privilegiorum ipsis concessorum, contra Instituta eo-

rundem Religiosorum, & interdum non sine molestia ipsorum ingredi præsumebant: quarum mulierum privilegiis sublati Pius V. & postea Gregorius XIII. in dictis suis Motibus sub excommunicationis censura Sedi Apostolicæ reservata prohibuerunt, ne tales mulieres prætextu talium privilegiorum Monasteria virosum ingredi auderent: Gregorius verò XIII. qui dictum Pij V. Motum etiam ad Monasteria Monialium extendit, eandem excommunicationis censuram statuit in vtriusque sexus Regulares, si quemquam prætextu talium facultatum, seu privilegiorum in Monasteria, domus, vel loca sua ingredi faciant, vel permittant, vbi tamen expresse nulla fit mentio sexus fœminini, quasi verò etiam viri Religiosi excommunicationem contrahant, si quancumque mulierem in loca Religiosa ingredi permittant; siquidem in pœnalibus nomine masculino probabiliter non comprehenditur fœmininum, vt docent nonnulli, quos citat & sequitur Decius regul. fœmine, n. 110. ff. de regulis iuris, & Rodrig. tom. 1. q. 9. Regul. q. 47. art. 3. & nos notabamus supra dub. 64. præsertim quando ratio disparitatis aliena assignari potest, sicuti fortasse potest in casu nostro; quia scilicet semper grauius prohibitus fuit ingressus virosum in Monasteria Monialium, quam ingressus mulierum in Monasteria virosum, ex Tridentino Concilio sess. 25. c. 5. de Regularibus.

Et dato, quod in dicto Motu (vt probabilius videtur, sicuti probabam cit. dubit. 64.) comprehendatur masculino illo quemcumque, etiam sexus fœmininus, ob rationes ibi dictas, tamen Pontifex ibi non excommunicat simpliciter admittentes in Monasteria quemcumque, aut quancumque, sed prætextu alicuius facultatis ipsi concessæ; lex autem pœnalis, qualis est hæc, non debet extendi à casu expresso ad alium non expressum, præsertim diuersum, sicuti ex communi docet Caiet. verb. *Excommunicatio in princip.* Nauar. capite 27. numero 51. & Rodrig. questione 47. artic. 1. & quest. 48. artic. 2. & nos dicebamus supra cap. 16. dub. 24. sect. 3.

Neque obstat, quod Nauar. in Comment. 4. de Regular. num. 62. Filliuc. tract. 15. cap. 5. quest. 7. num. 118. Confectius in priuilegiis Ordin. Mendicant. fol. mibi 147. Villagut. tract. de usuris, quest. 35. num. 216. Bonac. de claus. quest. 5. punct. 3. num. 1. Quaranta verb. *Monasteria*, & Lezana tom. 1. cap. 10. num. 9. testentur, Pium V. declarasse, quod dictus Motus suus habeat etiam locum, si mulieres non sub privilegij prætextu ingredi præsumant, sique in S. Pœnitentia ex mente Greg. XIII. obseruari solitum esse.

Respondetur enim cum Rodrig. loco supra citato, de ista declaratione Pij V. & de ista mente Gregorij XIII. non constare authenticè; & S. Pœnitentiam sequi opinionem oppositam satis probabilem, & forsân probabiliorem; non tamen certam, ita ut reddat alteram omnino improbabilem. Quapropter Suar. loco cit. sect. 6. ait, nec in communi iure Pontificio, nec in aliis Pontificum decretis inueniri generalem legem prohibentem ingressum mulierum in Monasteria virosum sub mortali, neque etiam ex natura rei, aut ex ipsa professione esse in hoc actu per se, & intrinsecam malitiam; & ideo non esse hoc peccatum mortale, si excludatur circumstantiæ prauæ finis, scandali, violentiæ, vel iniuriæ Monasterio illatæ.

Consultantur tamen peculiaria statuta ipsarum Religionum, quæ plerumque inueniunt, ut ad interiores domus, seu habitationes intra Monasterij, vel Collegij claustra mulieres non admittantur; & quamvis hæc eadem ipsarum Religionum statuta non semper obligent sub mortali; indecens tamen semper est, quod mulieres, etiam sic ingredientibus, admittantur, sicuti dubit. sequenti dicitur.

Obligat

7 Obiicies : mulieres , etiam si non sub privilegij prætextu ingrediantur , ex conscientia saltem erronea peccant : ergo ex conscientia saltem erronea incurrunt censuras.

8 Respondetur , transeat antecedens : at nego consequentiam ; & disparitas est , quia conscientia intrinseca potest operanti imponere peccatum , cum illa sit regula actionum ipsius operantis , non tamen potest imponere censuram , cum hæc nascatur tantum à legislatore extrinseco , & iuris positiui , non ab intrinseco.

Instabis : si operans ex conscientia erronea putet non adesse censuram , quamvis ad sit , non contrahit censuram : ergo è contra si ex conscientia erronea putet adesse censuram , quamvis non ad sit (vt in casu nostro) contrahet censuram :

9 Respondetur : concedo antecedens , at nego consequentiam ; & disparitas est , quia fauores ampliuntur , odia verò restringuntur . Vt omitam , quod in priori casu censura locum non habet , quia non adest contumacia vlla operantis ; in posteriori autem nec locum habet , quia non adest auctor vllus censuræ .

10 Caterum , esto Mulieres ingredientibus Monasteria virorum sine prætextu facultatum , contrahant excommunicationem (quæ est communis , & multò probabilior opinio) contrahunt tamen excommunicationem Pij V. non item Gregorij XIII. quia Pius V. solum , non item Gregorius XIII. declarauit mentem suam esse , suum Motum loquentem de ingredientibus cum prætextu extendere etiam ad ingredientibus sine prætextu : cuius Pontificis Motus (sicut & Motus Gregorij XIII.) cum loquatur de ingredi præsumptibus cum prætextu , & sit solum per declarationem eiusdem Pij V. extensus etiam ad ingredi præsumptes sine prætextu ; consequens est , quod etiam si mulieres ingredientibus sine prætextu contrahant excommunicationem , ex vi talis declarationis Pij V. excusentur tamen ab illa contrahenda , non solum si ingrediantur bona fide , sed etiam si ingrediantur culpabiliter cum ignorantia crassa , & supina , quin & forsan etiam affectata ; quia ad istam excommunicationem contrahendam ; ex dictis Motibus requiritur præsumptio , & audacia , & sic scientia legis , atque adeo saltem virtualis contemptus legis . Vide Bonacinam loco cit. puncti . 3. num. 1.

DVBITATIO LXXVII.

An , & quid veniat nomine virorum Monasterij , in quo fœminarum ingressus , & admissio prohibetur ?

S V M M A R I V M.

1 Nomine virorum Monasterij in quod fœminarum ingressus , & admissio prohibetur , probabilius veniunt solum quæ sunt intra Monasterij ambitum , seu septa , quæ vna clausura clauduntur ; ita vt pro eodem sumantur Domus , & Monasteria .

2 Domus , Horti , & Prædia separata , seu seiuncta , quæ intra clausuram Monasterij non sunt , non veniunt nomine Monasterij .

3 Particula (&) quæ de sui natura ponitur inter diuersas res significatas , sumitur pro (seu) quæ sumitur dispositione , & est inter nomina diuersa idem significantia .

4 Nomine Virorum Monasterij licet non veniant Religiosorum Prædia , Domus rustice , & Horti à Monasterio separati , non decet tamen Mulieres nec ad hæc loca ingredi , vel admitti , licet cesset prohibitio .

Thom. Delbene de Immun. Eccles. Pars II.

5 Nomine Monasterij non venit Chorus Ecclesie Religiosorum .

6 Chorus est pars Ecclesie , nec intra Monasterij septa continetur .

7 Nomine Monasterij veniunt Horti contigui , Nemora & alia loca ei annexa , quæ Monasterij muris , seu septis cinguntur , maxime si per claustra Monasterij sit ad ipsa ingrediendum : prædicta tamen intellige præcisa consuetudine in contrarium , si alicubi sit .

8 Officine interiores dicuntur omnia loca intra Monasterij annam , & clausura ambitum existentia .

9 Nomine Monasterij venit etiam Sacristia Ecclesie contigua solo pariete intermedio eam ab Ecclesia diuidente , præcisa tamen consuetudine in contrarium , si alicubi ea sit .

10 Nomine Monasterij veniunt etiam Prioratus , quos habent Monachi sancti Benedicti , vel sancti Bernardi , & similes .

11 Nomine Monasterij non veniunt Religiosorum Domus nondum completè fabricata , sed fabricari incepta .

12 Idem dicas de Domibus , Hospitiis , vel Infirmediis in ciuitate constituta , ad Religiosos tantum ibi excipiendos , vel vt in eis ad valetudinem pristinam recuperandam incumbant .

13 Idem dicas de domibus , ubi in forma Conuentus adhuc non viuunt , nec Ecclesia cum Eucharistia est .

14 Limita nisi prædicta domus alias clausura subiecta fuerint , quia quod ea non vigeat , est Regularium incuria .

15 Nomine Monasterij veniunt Religiosorum domus quæ vulgo residentia vocantur si ea perpetua sint , habentes Ecclesiam cum Eucharistia ; secus contra .

16 Nomine Monasterij non venit Atrium Scholarum , et si ha contigua sint Collegio Societatis Iesu .

17 Prælati Religionum possunt designare clausura terminos , extra quos Religiosi non possint sine licentia exire .

18 Egressus nocturnus , & furtiuus à Monasterio intelligitur coniunctiue ; ita vt non sufficiat illum esse solum nocturnum , vel solum furtiuum ; sed requiritur vtrumque simul .

19 Egressus non sufficit quod sit in crepusculis , stante expressione (nocturnum .)

20 De noctis essentia videtur esse omnimodus recessus lucis .

21 Per verbum (furtiuum) requiritur quod sit sine licentia superioris , ita vt in tali casu , quamvis exeat quis videntibus , spectantibus , vel custodiam facientibus aliquibus de Monasterio , adhuc tamen incidat in casum reueruabilem ; secus si superior daret licentiam , quamvis illegitimè .

22 Licentia illegitimè data pro nulla habetur .

23 Prælati etiam si illegitimè exiret , incideret in casum , si alias esset reueruatus à suo superiore .

RESPONDETUR , quod (licet venire videantur quæcunque Religiosorum propria domus , etiam si à Monasterio separata , seu seiuncta sint , vt sunt prædia , domus rustice , ac horti ipsorum , quod recreationis causa solent aliquando se illi conferre , ex eo quod Motus Pij V. prohibet , ne distas domus , & Monasteria ingredi , &c . Et dictio copulatiua inter diuersa ponitur) tamen probabilius dicatur , nomine virorum Monasterij venire solum , quæ sunt intra Monasterij ambitum , seu septa , quæ vna clausura clauduntur , ita vt pro eodem prorsus sumantur in casu nostro domus , & Monasteria ; & sic non veniant in casu nostro domus , horti , & prædia separata , seu seiuncta , quæ intra clausuram Monasterij non sunt . Nauar. comment. 4. num. 62. notab. 1.

Aa 3 de